

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 89 IR
326 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR KODEKSO PAPILDYMO 11² STRAIPSNIU
ĮSTATYMO PROJEKTO (toliau – Projektas)
(TAP-18-1067)(TAIS Nr. 18-5418(2))**

2018-07-13 Nr.NV-1846

Vilnius

Įvertinę Projekto atitiktį įstatymams ir teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Pritardami Teisėjų tarybos, Lietuvos apeliacinio teismo 2018 m. gegužės 31 d. ir Vidaus reikalų ministerijos 2018 m. gegužės 14 d. raštuose išdėstytoms pastaboms dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – BPK) papildymo 11² straipsniu, manome, kad:

1.1. siekiant užtikrinti teisinio reguliavimo sistematiškumą, efektyvumą, proporcingumą ir ekonomiškumą, Projekto 1 straipsnyje turėtų būti reglamentuojamas ne konkretus (vienas) dokumentų įteikimo būdas, o visi galimi dokumentų įteikimo būdai, išskyrus BPK 8¹ straipsnyje nustatytąjį. Teisiniu reguliavimu turi būti siekiama užtikrinti, kad dokumentai asmenims būtų įteikti ir kad tai būtų galima įrodyti, t. y. kad asmuo laiku ir tinkamai būtų informuotas apie jo teises ir pareigas;

1.2. dokumentų įteikimas vien tik registruotąja pašto siunta, kai kuriais atvejais yra neracionalus ir perteklinis, pvz., dokumentai laisvės atėmimo vietose ar kitose uždaroje (pvz., karinėse, gydymo, slaugos ir pan.) institucijose laikomiems asmenims, galėtų būti siunčiami paprastu arba elektroniniu paštu ir įteikti šių institucijų darbuotojų, be to, asmenims dokumentai gali būti įteikiami ir kitais būdais (pvz. jiems atvykus į teisėsaugos instituciją; institucijų pareigūnams atvykus pas asmenį ir panašiai); todėl tikslinga sistemiškai aptarti visus dokumentų įteikimo būdus;

1.3.atsižvelgiant į tai, kad BPK yra aiškiai apibrėžta, kokie pareigūnai, kada ir kokius dokumentus gali priimti, kokie dokumentai ir kokias sukuria teises ir pareigas asmenims, Projekto 1 straipsnyje nurodant nebaigtinį dokumentų sąrašą, kurie turi būti siunčiami registruota pašto siunta, teisinį reguliavimą daro nekonkretų ir neišbaigtą, dėl ko praktikoje gali kilti įvairių interpretacijų ir trukdyti pasiekti Projektu siekiamų tikslų. Dėl šių priežasčių, siūlome įvertinti, kokie BPK įtvirtinti dokumentai asmenims sukuria teises ir pareigas, ir išdėstyti baigtinį dokumentų, kurie privalo būti asmeniškai įteikti asmenims, sąrašą. Įvertintina, ar nebūtų tikslinga kiekvienu atskiru atveju (pvz., BPK 214 straipsnio 3 dalis ir pan.) nurodyti, kad tam tikras dokumentas turi būti įteiktas asmeniui ir užfiksuotas dokumento įteikimo laikas (ypač tais atvejais, kai nuo įteikimo laiko pradedamas skaičiuoti naikinamasis procesinis terminas);

1.4. sistemiškai vertinant BPK nuostatas, darytina išvada, jog asmeniui teisės sukuriamos ir pareigos kyla tik ikiteisminio tyrimo pareigūnui, prokurorui ar teismui priėmus atitinkamus dokumentus, dėl to Projekto 1 straipsnyje vartojamas žodis „įformina“ netinkamai atskleidžia šios normos turinį. Be to, terminas „įforminti“ nėra vartojamas Lietuvos Respublikos teisės aktuose ir nėra suderintas Lietuvos Respublikos terminų banko įstatyme nustatyta tvarka.

2. Projekto 3 straipsniu siūlomos BPK 326 straipsnio 1 dalies 4 punkto papildymo nuostatos dėstomos su formuluotėmis „galėtų būti“, „gali būti“, „tai gali“, „dėl to būtų“, kurios neatitinka šiame punkte dėstomų kitų nuostatų (pvz., jeigu bylą *išnagrinėjo*; byla *išnagrinėta* pažeidžiant; *paaiškėja*) konstrukcijos ir mūsų vertinimu, tai gali sutrukdyti teismui priimti sprendimus remiantis minėtomis formuluotėmis. Siekiant užtikrinti pirmosios instancijos teismo nepriklausomumą ir teisės normos aiškumą, siūlome ją formuluoti taip „kai ištyręs ir įvertinęs įrodymus apeliacinės instancijos teismas padarė išvadą, kad veikos faktinės aplinkybės iš esmės skiriasi nuo nustatytųjų pirmosios instancijos teismo ir (ar) veika gali būti perkvalifikuota, ir tai gali lemti esminį nuteistojo, išteisintojo ar asmens, kuriam byla nutraukta, padėties pabloginimą ir dėl to būtų peržengtos bylos nagrinėjimo apeliacine tvarka ribos“.

3. Siekiant užtikrinti teismo proceso greitumą, efektyvumą ir koncentruotumą, siūlome įvertinti galimybę papildyti BPK 320 straipsnio 4 dalį, nuostata, kad pabloginti nuteistojo ar išteisintojo, taip pat asmens, kuriam byla nutraukta, padėtį apeliacinės instancijos teismas gali pabloginti tik tuo atveju, kai dėl to yra ir *kito nuteistojo apeliacinis skundas*.

Dėl susijusių aspektų:

Atkreipiame dėmesį į tai, kad Projekto aiškinamajame rašte nėra atlikti skaičiavimai dėl siūlomų Projekto nuostatų įgyvendinimui reikalingų lėšų poreikio ir tai neatitinka Lietuvos Respublikos Seimo statuto 135 straipsnio 3 dalies 12 punkto nuostatų.

Vyriausybės nutarime, kuriuo Projektas teikiamas Seimui, turėtų būti nurodyta Lietuvos Respublikos teisingumo viceministro vardas ir pavardė.

Teisės grupės patarėjas

Žygimantas Daukša

Teisės grupės patarėja

Erika Vaivadienė